



www.dereta.rs

Urednik izdanja
Aleksandar Šurbatović

Naslov originala
Tom Perrotta
THE LEFTOVERS

Copyright © 2011 by Tom Perrotta
All rights reserved.
Copyright © ovog izdanja *Dereta*

TOM PEROTA

Ostavljani

Prevod sa engleskog
Slobodan Damnjanović

Beograd
2018.
DERETA

— *Nini i Luku* —

ZAHVALNICA

Mislim da sam srećan čovek zato što sam u stanju da „dežurnim krivcima” – Elizabet Bajer, Mariji Mesi, Dori Vajntraub i Silviji Rabino – zahvalim što su mi se pridružili u ovom Iznenadnom nestanku i sve vreme bili moji vodiči. Zahvaljujem se i Meri, Nini i Luku za svaki pojedinačni dan.

PROLOG

Lori Garvi nije vaspitana da veruje u čudesne nestanke. Vaspitana je da ne veruje ni u šta, osim u ludost svakog verovanja.

Mi smo agnostici, govorila je deci u doba kad su imala potrebu da definišu sebe u odnosu na svoje katoličke, jevrejske i unitarističke prijatelje. Mi ne znamo da li Bog postoji ili ne, niti iko drugi zna. Neki tvrde da znaju, ali to nije tačno.

Za Vaznesenje je čula na prvoj godini studija, slušala je predavanja iz Uvoda u svetske religije. Ono što je profesor tad opisao zvučalo joj je kao šala: gomila hrišćana isplovjava iz svojih odeća i uspinje se kroz krovove kuća i automobila kako bi se na nebu sreća sa Isusom; a pritom svi ostali stoje otvorenih usta i gledaju, pitajući se kud odoše svi ti dobri ljudi. Teologiju nije uspevala da shvati, mada je pročitala u udžbeniku deo iz knjige *Predmilenijumsko razdvajanje* i svu tu zbrku i pometnju oko armagedona, anti-hrista i četiri jahača apokalipse. Doživljavala je te stvari kao religijski kič, fantaziju privlačnu ljudima koji mnogo jedu pečenu hranu, biju svoju decu i veruju kako je Bog poslao sidu da kazni gejeve. U godinama koje su došle podsmevala se ljudima koji u avionu ili vozu čitaju knjige posvećene onima koji su ostali ovde i pomalo

sažaljevala te jadne naivčine koje nemaju pametnija posla do da čitaju takve knjige i sanjaju o kraju sveta.

A onda se upravo to dogodilo. Biblijsko proročanstvo se potvrdilo ili bar delimično pokazalo istinitim. Ljudi su nestali istovremeno, čitavi milioni ljudi širom sveta. To nije bilo nekakvo antičko predanje o čoveku koji je u doba Rimskog carstva ustao iz mrtvih ili domaća starinska legenda o Džozefu Smitu, koji je iskopao zlatne ploče i pritom razgovarao sa anđelom. Ovo je bilo stvarno. Vaznesenje se dogodilo u njenom gradu, između ostalih, i ćerki njene najbolje prijateljice, dok je sama Lori bila u kući. Mešanje Boga u njen život nije moglo biti očiglednije od obraćanja iz zapaljenog grma.

Barem je tako mislila. Ipak, uspevala je danima da poriče ono što je bilo očigledno, držeći se svojih sumnji kao davljenik za slamku, očajnički ponavljajući stavove naučnika, učenjaka i političara koji su naglašavali da je uzrok onoga što su nazivali „Iznenadni nestanak” nepoznat i opominjali javnost da ne donosi preuranjene zaključke i da sačeka rezultat zvanične istrage.

„Dogodilo se nešto tragično”, stručnjaci su neumorno ponavljali. „Spolja gledano, to liči na Vaznesenje, ali ipak nije Vaznesenje.”

Zanimljivo je da su u poricanju ovog tumačenja najglasniji bili hrišćani, koji nisu mogli a da ne primete kako su se među nestalima 14. oktobra našli i Indusi i budisti, muslimani i Jevreji, ateisti, animisti i homoseksualci, Eskimi, mormoni i zoroastrijanci, dakle svi oni koji nisu Isusa Hrista prihvatili kao svog spasitelja. Koliko se moglo zapaziti, bila je to nasumice urađena žetva, a Vaznesenje nije nešto što se nasumice radi. U Vaznesenju se odvaja žito od kukolja, pravi vernici se nagrađuju, a ostali kažnjavaju. Vaznesenje bez razlikovanja pravih i krivih uopšte nije Vaznesenje.

Dakle, bilo je lakše delovati zbunjeno, dići ruke i govoriti kako se ne zna šta se dogodilo. Ali Lori je znala. Čim se to desilo, duboko u srcu je *znala*. Ostavljena je ovde. I svi ostali s njom. Nije važno što Bog prilikom donošenja odluke nije uzeo u obzir religije, u

krajnjoj liniji to je samo pogoršalo sve jer je odbacivanje bilo na ličnom nivou. Pa ipak, rešila je da ignoriše to saznanje, da ga potisne u neki mračni kutak mozga – u podrum gde se skladišti sve ono što čovek ne može da podnese ni da pomisli – na isto ono mesto gde se krije svest o tome da ćemo umreti, kako bismo mogli da živimo a da nam svaki minut ne bude ispunjen depresijom.

Osim toga, tih prvih meseci posle Vaznesenja imala je pune ruke posla: u Mejpltonu su škole bile zatvorene, ćerka je po ceo dan bila kod kuće, a i sin se vratio s fakulteta. Morala je da ide u prodavnicu, da sprema i kuva, da pere veš i sudove. Morala je da posećuje komemorativne skupove, da teši ljude i vodi brojne teške i iscrpljujuće razgovore. Mnogo vremena je provodila sa sirotom Rozali Susman, koju je posećivala gotovo svaki dan, nastojeći da joj olakša neizmernu tugu. Ponekad su pričale o njenoj nestaloj ćerki Džen – kako je bila slatko dete, uvek nasmejana itd. – ali su uglavnom ćuteći sedele jedna pokraj druge. Tišina je bila duboka i opravdana; kao da nije postojalo ništa toliko važno što bi je narušilo i prekinulo.

Naredne jeseni počeli su da ih viđaju unaokolo: ljude u belom, s cigaretama u ustima, koji su se uvek kretali u istopolnim parovima. Lori je poznavala neke od njih – Barbaru Santandelo, čiji sin je išao u isti razred s njenom ćerkom, Martija Pauersa, koji je igrao bejzbol s njenim mužem i čija je žena nestala u Vaznesenju, ili šta god to bilo. Uglavnom bi vas ignorisali, ali bi vas ponekad pratili, nalik na privatne detektive unajmljene da otkriju kuda se krećete. Ako biste ih pozdravili, oni bi vas samo pogledali, a ako biste im postavili neko važno pitanje, oni bi vam samo pružili vizitkartu na kojoj su s jedne strane stajale sledeće reči:

MI SMO ČLANOVI OSTAVLJENIH GREŠNIKA.
ZAVETOVALI SMO SE NA ĆUTANJE. MI SMO ŽIVI
SVEDOCI SILE BOŽJE. NEKA NAM ON SUDI.

Na drugoj strani vizitkarte, napisana sitnijim slovima, stajala je njihova internet adresa na kojoj ste mogli zatražiti više informacija:

www.ostavljenigresnici.com.

Bila je to uvrnuta jesen. Od katastrofe je prošla čitava godina; preživeli članovi porodica amortizovali su udarac i, na svoje veliko iznenađenje, shvatili da su još uvek ovde, mada nesrećniji od drugih. Pomalo krhko i nesigurno, stvari su ipak počele da se vraćaju u normalno stanje. Škole su ponovo otvorene, a većina ljudi vratila se svom starom poslu. Deca su preko vikenda u parku igrala fudbal, a mnogo njih je proslavilo i Noć veštica. Vraćale su se stare navike, život je poprimao raniji oblik.

Ali Lori nije mogla da se navikne na to. Osim što se starala o Rozali, strašno se brinula za sopstvenu decu. Tom se za prolećni semestar vratio na koledž, ali je pao pod uticaj šarlatana i samoproglašenog proroka i iscelitelja zvanog Sveti Vejn, nije položio nijedan ispit i odbijao je da se vrati kući. Nekoliko puta se javio telefonom da kaže kako je dobro, ali je odbio da kaže gde se nalazi i šta radi. Džil se borila sa depresijom i posttraumatskim stresom – što se može razumeti jer je Džen Susman još od malih nogu bila njena najbolja drugarica – ali je odbijala da se poverava Lori ili da ode kod nekog psihijatra. A njen muž je istovremeno pucao od zdravlja i optimizma. Poslovi su išli dobro, vreme je bilo lepo i upravo je istrčao devet i po kilometara za manje od sat vremena, da čovek ne poveruje.

„Šta je s tobom?“, pitao je stojeći pred njom u helankama, znojavog lica koje puca od zdravlja. „Šta si radila danas?“

„Ja? Pomagala Rozali da napravi album s fotografijama.“

Na licu mu se moglo videti neodobravanje, pomešano s nestrpljenjem.

„Još uvek se bavi tim stvarima?“

„Ne želi da to završi. Danas smo se bavile Dženinom plivačkom karijerom. Možeš da vidiš kako se njeno telo iz godine u godinu menjalo u plavom kupaćem kostimu. Da ti srce pukne.”

„Uh”, Kevin je ispio čašu hladne vode. Bila je sigurna da nije ni čuo šta je rekla. Razgovori o Džen Susman već mesecima ga nisu zanimali. „Šta ima za večeru?”

Lori nije bila preterano iznenađena kad joj je Rozali rekla da se priključuje Ostavljenim grešnicima. Ljudi u belom su je opčinili još kad ih je prvi put ugledala i često se glasno pitala kako uspevaju da ne prekrše zavet ćutanja, posebno kad sretnu starog prijatelja, nekog koga odavno nisu videli.

„U takvoj situaciji svakako mora postojati neko rešenje, zar ne?”

„Ne znam”, rekla je Lori. „Nisam baš sigurna. Oni su fanatici. Ne vole da prave izuzetke.”

„Čak ni kad sretnu rođenog brata koga dvadeset godina nisu videli? Ne mogu da mu kažu ni zdravo?”

„Što mene pitaš? Pitaj njih.”

„Kako da ih pitam? Pa njima nije dozvoljeno da pričaju.”

„Ne znam. Pogledaj na sajtu.”

Rozali je čitave zime posećivala njihov sajt. I razvila je blisko prijateljstvo – zavet ćutanja nije važio za elektronsku komunikaciju – sa direktorkom za pomaganje sirotinji, finom ženom koja je odgovorila na sva njena pitanja i razvejala sve njene sumnje i nedoumice.

„Zove se Koni. Nekad je bila dermatolog.”

„Stvarno?”

„Prodala je ordinaciju i sve dala udruženju. To mnogi čine. Biti u udruženju očigledno nije tako jeftino.”

Lori je u lokalnim novinama pročitala članak o Ostavljenim grešnicima, pa je saznala da najmanje šezdeset njih živi u svom „logoru”

u Ginko ulici, u zgradama koje je organizaciji poklonio Troj Vincent, bogati preduzimač koji sada tu živi sa ostalima, nemajući pritom nikakve privilegije.

„Šta si ti odlučila?“, upitala je Lori. „Hoćeš li prodati kuću?“

„Ne odmah. Postoji polugodišnji period provere. Za to vreme ne moram doneti nijednu odluku.“

„Pametno.“

Rozali je klimnula glavom, kao da se čudi sopstvenoj smelosti. Lori je videla koliko je njena prijateljica uzbuđena zbog odluke da promeni život.

„Biće mi malo čudno da sve vreme nosim belo. Volela bih da se mogu nositi i plava i siva odela. Belo mi ne stoji lepo.“

„Ne mogu da verujem da ćeš početi da pušiš.“

„Uh“, Rozali se lice smrklo. Bila je žestoki protivnik pušenja, jedna od onih osoba koja rukom rasteruje dim čim neko u njenoj blizini upali cigaretu. „Moraću da se naviknem. To ti je neka vrsta svetinje. To se mora. Tu nemaš izbora.“

„Jadna tvoja pluća.“

„Nećemo imati dovoljno vremena da dobijemo rak. Prema Bibliji, posle Vaznesenja dolazi sedam godina pokajanja.“

„Ali to nije bilo Vaznesenje“, rekla je Lori, više sebi nego prijateljici. „Ne pravo Vaznesenje.“

„Trebalo bi da pođeš sa mnom“, Rozalin glas bio je blag i ozbiljan. „Možda bismo tamo mogle biti cimerke; ili tako nešto.“

„Ne mogu“, rekla je Lori. „Ne mogu da ostavim porodicu.“

Porodicu. Bilo joj je neprijatno što je izgovorila tu reč. Rozali nije imala porodicu. Pre nekoliko godina se razvela, a Džen je bila njeno jedino dete. Imala je majku i očuha u Mičigenu i sestru u Mineapolisu, ali ih je retko pominjala.

„Tako sam i mislila“, rekla je Rozali i slegla ramenima. „Htela sam da pokušam, to je sve.“

Nedelju dana kasnije Lori je odvezla Rozali u Ginko ulicu. Bio je lep dan, sunčan i ispunjen ptičjom pesmom. Kuće su delovale impozantno – izdužena trospratna zdanja u kolonijalnom stilu, svaka s placem od pola hektara i svaka vredna bar milion dolara.

„Uh”, rekla je. „Ovo je baš otmeno.”

„Vidim”, Rozali se nasmejala nervozno. Već je bila odevena u belo; u ruci je nosila mali kofer sa donjim vešom, priborom za ličnu higijenu i albumom na koji je potrošila mnogo vremena. „Ne mogu da verujem da činim ovo.”

„Ako ti se ne dopadne, samo me pozovi. Doći ću po tebe.”

„Mislim da će sve biti u redu.”

Popele su se uz stepenice bele kuće iznad čijih ulaznih vrata je stajala tabla s natpisom ŠTAB. Lori nije bilo dozvoljeno da uđe u zgradu, tako da se s Rozali pozdravila na verandi ispred vrata, a zatim je posmatrala kako je unutra uvodi žena bledog i ljubaznog lica, koja je možda bila Koni, nekadašnji dermatolog.

Posle manje od godinu dana Lori se ponovo zatekla ispred zgrade u Ginko ulici. Bio je takođe prolećni dan, ali malo hladnije i ne toliko sunčano. Ovog puta je ona bila obučena u belo i držala je kofer u ruci. Nije bio težak: samo donji veš, četkica za zube i album sa odabranim slikama njene porodice. Kratka vizuelna istorija ljudi koje voli i koje je ostavila.

PRVI DEO

Trogodišnjica

— DAN HEROJA —

Bio je pravi dan za paradu, sunčan i neuobičajeno topao za to doba godine, a nebo kao na dečjim crtežima raja na veronauci. Do pre nekoliko godina ljudi su imali potrebu da se nerviraju zbog vremenskih prilika, na primer – *Hej, rekli bi, ovo globalno zagrevanje i nije toliko loše* – ali ovih dana niko se nije brinuo zbog rupe u ozonskom omotaču ili zato što će svet ostati bez polarnih medveda. Posmatrano iz današnjeg ugla, smešno je delovala sva ta silna energija potrošena na jadikovke o nečemu dalekom i neizvesnom, o ekološkoj katastrofi koja će se možda dogoditi u dalekoj budućnosti, mnogo nakon što i vi, i vaša deca, i deca vaše dece proživite dosuđeno vreme na zemlji i odete kuda god da se odlazi kada se sve završi.

Uprkos zebnji koja ga je mučila čitavo jutro, gradonačelnik Kevin Garvi uhvatio je sebe u nostalgičnom raspoloženju dok se spuštao Bulevarom Džordža Vašingtona ka parkingu srednje škole, na kome su se skupljali učesnici marša. Do početka marša ostalo je još pola sata. Svi učesnici su već bili poređani i spremni da krenu. Još pola sata do početka predstave: orkestar se spremao za bitku i vazduh je bio pun disonantnih tonova instrumenata koje su isprobavali njihovi vlasnici. Kevin, rođen i odrastao u Mejpltonu, nije mogao a da se ne seti parada održavanih povodom Četvrtog jula u

doba kad je sve imalo smisla; pola grada je stajalo duž glavne ulice, dok su ostali – Mali ragbisti, skauti oba pola, ostareli veterani iz prošlih ratova i pripadnice Milosrdnih gospođa – lagano koračali sredinom puta, mašući posmatračima kao da ih prvi put vide, kao da je njihov susret nastao zbog neke čudne podudarnosti, a ne kao rezultat proslave nacionalnog praznika. U Kevinovom sećanju sve je to delovalo izuzetno glasno, uzbudljivo i čedno – vatrogasni kamioni, svirači tube, irski step-plesači, gimnastičarke u ukrašenim kostimima i sa štapovima u rukama, a jedne godine čak i vod *Šrinersa*, glava pokrivenih fesovima, u patuljastim kolima vedrih boja. Posle parade bila je bejzbol utakmica, piknik, niz prigodnih obreda koji se završavaju vatrometom nad jezerom Filding, stotine zanesenih lica koja oduševljeno posmatraju rakete dok se ispod tamnog neba rasprskavaju u ogromne cvetove svih boja i podsećaju sve ko su, gde pripadaju i zašto je sve tako lepo i dobro.

Današnji događaj – tačnije Dan heroja – neće biti ništa nalik na pomenuti praznik. Čim je stigao do srednje škole, Kevin je osetio turobno raspoloženje prisutnih, a nevidljiva izmaglica stare tuge i čuđenja ispunjavala je vazduh, zbog čega su ljudi govorili tiše i ponašali se odmerenije nego inače na skupovima ove vrste. S druge strane, bio je prijatno iznenađen brojem prisutnih, imajući u vidu hladan prijem kada je prvi put predložio održavanje ove parade. Neki kritičari su mislili da još nije vreme za nju („Suviše je rano!”, isticali su), drugi su ukazivali da je sekularna komemoracija 14. oktobra pogrešna, a možda i svetogrдна. Vremenom su ove primedbe izbledele, ili zato što su organizatori sve izveli tako dobro da su pridobili skeptike, ili zato što ljudi, bez obzira na povod, vole parade. U svakom slučaju, toliko je žitelja Mejpltona htelo da učestvuje na paradi da se Kevin pitao hoće li neko ostati na trotoaru da pozdravi svečanu kolonu koja se duž Glavne ulice kreće ka Grinvej parku.

Kad se našao unutar policijskog obezbeđenja parade, nekoliko trenutaka je oklevao, prikupljajući snagu za dan za koji je znao da

će biti dug i težak. Svuda unaokolo video je slomljene ljude, lica koja su ukazivala na nesreću koja ih je zadesila. Mahnuo je Marti Rider, nekada vedroj i pričljivoj poštanskoj službenici; ona se tužno osmehnula i okrenula tako da on može bolje videti transparent koji je držala u ruci. Na transparentu se nalazila fotografija njene trogodišnje unuke, deteta ozbiljnog izraza lica, kovrdžave kose i pomalo iskrivljenih naočara na nosu. Na transparentu je pisalo: EŠLI, MOJ MALI ANĐEO. Pored nje stajao je Sten Vošbern – policajac u penziji i Kevinov nekadašnji trener američkog fubala – zdepasti čovek bez vrata, kome se preko impresivnog pivskog stomaka rastezala majica s natpisom PITAJTE ME ZA BRATA. Kevin je odjednom poželeo da pobegne, da se vrati kući i da to popodne provede dižući tegove ili grabuljajući lišće – stvari koje je mogao da radi sam, bez razmišljanja – ali je to brzo prošlo, kao štucanje ili neka sramna seksualna fantazija.

Onda je duboko udahnuo i ušao u gomilu, rukujući se i uzvikujući imena sagovornika, igrajući što je bolje mogao ulogu političara iz malog grada. Kao nekadašnja lokalna zvezda američkog fudbala i istaknuti lokalni biznismen – proširio je porodični lanac prodavnica pića, uspevši da za petnaest godina utrostruči prihode – Kevin je bio omiljena i zapažena figura u gradu, ali nikad mu nije padalo na pamet da se kandiduje za gradonačelnika. A onda je iznenada prošle godine dve stotine građana, od kojih je mnoge poznao, podnelo peticiju sledeće sadržine: „Mi dolepotpisani silno želimo da nas u ovim teškim vremenima vodi pravi čovek. Hoćeš li nam pomoći da povratimo sopstveni grad?” Dirnut ovom molbom, osećajući se pomalo izgubljeno – nekoliko meseci ranije prodao je svoj kapital i još uvek nije znao kojim putem da krene – prihvatio je da ga novostvorena Stranka nade kandiduje za gradonačelnika.

Izbore je dobio velikom većinom glasova, porazivši dugogodišnjeg gradonačelnika Rika Malverna, koji je izgubio poverenje birača onda kada je pokušao da zapali sopstvenu kuću tokom onoga

što je nazvao „obredno pročišćenje”. To mu nije uspelo do kraja, vatrogasci su – uprkos njegovom ogorčenom protivljenju – ugasili vatru, pa je Rik bio primoran da živi u šatoru postavljenom ispred ugljenisanih ostataka svoje viktorske vile. Kevin, koji je svako jutro trčao, povremeno je sretao svog rivala, koji bi tog časa upravo izlazio iz šatora – jednom prilikom bio je obučen samo u prugaste bokserice – i dva čoveka su, da pokažu kako se ne mrze, razmenjivala ljubazne pozdrave tipa *zdravo!* ili *kako si?*

Ma koliko mrzeo tiskanje u gomili, lupkanje po ramenima i te neizbežne zahteve novog posla, Kevin je smatrao obavezom da bude dostupan svojim biračima, uključujući i osobenjake i nezadovoljnike koji su se uvek pojavljivali na javnim okupljanjima. Prvi koji mu je prišao tog dana bio je Ralf Sorento, nabusiti vodoinstalar iz Ulice javora; probio se kroz gomilu tužnih žena, obučenih u iste ružičaste majice, i stao pred Kevina.

„Gospodine gradonačelnice”, otezao je i zlobno se smeškao, kao da u toj tituli ima nešto što zaslužuje podsmeš. „Baš je dobro što sam natrčao na vas. Nikad ne odgovarate na moje imejlove.”

„Dobro jutro, Ralfe.”

Sorento je prekrstio ruke preko grudi i posmatrao Kevina s mešavinom podsmeha i prezira. Bio je to krupan čovek, kratko ošišan, s kozjom bradicom, obučen u duksericu s kapuljačom. Čak i u tom času – još nije bilo ni jedanaest sati pre podne – osećao se na pivo, a i videlo se da je željan kavge.

„Da se razumemo”, rekao je Sorento nepotrebno glasno. „Neću vam dati taj jebeni novac.”

Novac o kome je govorio bila je kazna od sto dolara, dosuđena jer je pucao na čopor pasa koji se zatekao u njegovom dvorištu. Jednog bigla je ubio na mestu, a mešanca vučjaka i labradora je teško ranio. Pas se, ostavljajući krvav trag za sobom, odvuкао tri bloka dalje i uginuo upravo ispred dečjeg vrtića u Ulici hrastova. Policija se inače ne angažuje previše povodom ubijenih pasa – to

se dešavalo deprimirajuće redovno – ali su neka deca prisustvovala agoniji psa, pa su žalbe njihovih roditelja i vaspitača dovele do toga da se podigne tužba protiv Sorenta.

„Pripazi na jezik”, opomenuo ga je Kevin, svestan da su svi pogledi uprti u njih dvojicu.

Sorento mu zabi kažiprst u rebra. „Dojadile su mi džukele koje seru po mom travnjaku.”

„Niko ih ne voli”, složio se Kevin. „Ali sledeći put zovi šintere.”

„Šintere”, ponovio je Sorento i prezrivo se nasmejao. I opet je, ovaj put još dublje, zabio prst u Kevinov grudni koš. „Njih boli uvo.”

„Nemaju dovoljno ljudi”, Kevin je naterao sebe da se nasmeši. „Daju sve od sebe. Svi to činimo. Siguran sam da to možeš da razumeš.”

U znak da je shvatio, Sorento je smanjio pritisak na Kevinovu grudnu kost. Približio mu se sa svojim neprijatnim zadahom i tiho, prijateljskim glasom, rekao:

„Hoćeš li da mi učiniš nešto? Reci pandurima da će, ako im treba novac, morati da dođu po njega. Kaži im da ih čekam s kratežom.”

Pritom se kezio, nastojeći da ostavi utisak odlučnog čoveka. Ali Kevin je mogao da vidi bol u njegovim očima, staklast i molećiv pogled iza hvalisavog izgleda. Ako se dobro seća, Sorento je izgubio ćerku, bucmastu curicu od devet ili deset godina. Tifani ili Britni ili tako nekako.

„Preneću im poruku”, Kevin ga je onda blago potapšao po rameu. „Zašto ne odeš kući i malo se odmoriš?”

Sorento odgurnu njegovu šaku.

„Ne pipaj me, mamu ti jebem!”

„Izvini.”

„Samo im prenesi šta sam ti rekao. Jel’ to u redu?”

Kevin je obećao da će preneti poruku, a onda je požurio, pokušavajući da potisne strah koji mu je iznenada stegao grudi. Za razliku od nekih susednih gradova, u Mejpltonu još nijedan policajac

nije izvršio samoubistvo, ali je Kevin naslutio da Ralf Sorento barem mašta o toj ideji. Njegov plan nije delovao preterano izvodljivo – policija ima važnija posla od naplate kazni za surovo postupanje prema životinjama – ali ako se čovek potruđi iz petnih žila, onda ima svakakvih načina da izazove sukob. Moraće da naloži komandiru policije da upozori patrolu s kakvim čovekom imaju posla.

Zanet tim mislima, Kevin nije ni primetio da ispred sebe ima Meta Džejmisona, propovednika Crkve sionske Biblije. Kasno ga je ugledao i više nije bilo načina da izbegne susret s njim. Sve što je mogao da učini bilo je da podigne obe ruke u uzaludnom pokušaju da se odbrani od žute štampe koju mu je sveštenik gurao pod nos.

„Uzmi”, rekao je. „Tu ima stvari koje će te oboriti s nogu.”

Videći da nema kud, Kevin je, oklevajući, uzeo novine s velikim naslovom preko cele strane: 14. OKTOBAR NIJE BIO VAZNESENJE!!! Na prvoj strani nalazila se fotografija dr Hilari Edžers, omiljene dečje lekarke, koja je tri godine ranije nestala zajedno sa osamdeset sedam žitelja Mejpltona i milionima drugih širom celog sveta. Naslov je glasio: DOKTORKA JE NA STUDIJAMA IMALA BISEKSUALNE VEZE. A ispod toga je pisalo: „Sigurni smo da je bila lezbejka”, otkriva njena bivša cimerka.

Kevin je poznavao i cenio dr Edžers, čiji su sinovi blizanci bili vršnjaci njegove kćeri. Dva dana sedmično radila je besplatno u gradskoj bolnici, lečeći siromašnu decu. Osim toga, u Udruženju roditelja i nastavnika držala je predavanja tipa „Dugoročne posledice potresa mozga kod mladih sportista” i „Kako prepoznati poremećaj u ishrani”. Ljudi su je sretali i zadržavali tražeći medicinske savete na svim mogućim mestima – u samoposluzi, na sportskom terenu – a ona se nikad nije ljutila, niti je pokazivala znake nestrpljenja.

„Gospode, Mete! Da li je to stvarno neophodno?”

Pitanje je, čini se, zbunilo sveštenika Džejmisona. Bio je to kratko ošišan čovek, kose boje peska, imao je oko četrdeset godina, ali

mu je lice već bilo mlohavo, s kesicama ispod očiju, kao da stari nekim bržim ritmom.

„Ovakvi ljudi nisu heroji. Moramo prestati da se ponašamo kao da jesu. Hoću da kažem, čitava ova parada...”

„Ta žena je iza sebe ostavila decu. Oni ne treba da čitaju po novinama s kim je njihova majka spavala za vreme studija.”

„Ali ovo je istina. Mi ne možemo skrivati istinu.”

Kevin je znao da je svako ubeđivanje beskorisno. Met Džejmison je inače bio pristojan čovek, ali ga je ono što se dogodilo duboko potreslo. Kao i mnogi pobožni hrišćani, bio je silno pogođen Iznenadnim nestankom, preneražen činjenicom da je sudnji dan došao i prošao, a da je on ostao na zemlji. Za razliku od nekih hrišćana, koji su postali veći vernici nego što su bili, ovaj sveštenik je krenuo u drugom pravcu – poricao je da se radilo o Vaznesenju i život posvetio dokazivanju da oni koji su 14. oktobra oslobođeni zemaljskih okova nisu bili ni dobri hrišćani ni posebno moralni. I zbog toga se bacio na istraživačko novinarstvo i pretvorio u pravu napast.

„Dobro”, promrmljao je Kevin, savio novine i strpao ih u zadnji džep. „Pregleđaću taj članak.”

* * *

Krenuli su nekoliko minuta posle jedanaest. Na čelu je bila policijska pratnja, a za njom je išla mala armija kamiona s pozornicom umesto prikolice, niz građanskih i trgovačkih udruženja, uglavnom članovi Trgovačke komore Mejpltona, Udruženja za borbu protiv zavisnosti i Penzionerskog udruženja. Neki učesnici su izvodili predstave: polaznici Plesne škole „Alis Herlihi” pokazivali su svoje veštine; dečaci iz Škole borilačkih veština braće Devlin zadavali su udarce nevidljivim neprijateljima i besno režali uglas. Za slučajnog posmatrača sve ovo bi delovalo poznato i nalik na mnoge parade koje su u gradu održavane tokom poslednjih pedeset godina. Samo

je poslednji kamion u koloni bio izuzetak: njegova pozornica bila je prekrivena crnim platnom i potpuno prazna; pustoš je sama po sebi bila jasna.

Kao gradonačelnik, Kevin se vozio u kabrioletu, maloj mazdi kojom je upravljao Pit Torn, njegov prijatelj i nekadašnji sused. Bili su na drugom mestu, odmah iza fijat spajdera u kome se vozila predvodnica parade – lepa i krhka žena, Nora Durst, koja je, u onom što se smatra najvećom tragedijom u Mejpltonu, 14. oktobra izgubila celu porodicu – muža i dvoje dece. Nora je tog dana imala panični napad, koji je izazvao vrtoglavicu i mučninu, ali je prevazišla krizu uz pomoć svoje sestre i dobrovoljca obučenog za pružanje pomoći upravo u takvim situacijama. Sada je delovala zdravo i, gotovo kraljevski zavaljena u zadnjem sedištu spajdera, povremeno se okretala čas na jednu, čas na drugu stranu, mašući tužno onima koji su aplaudirali koloni.

„Ima dosta gledalaca”, rekao je Kevin glasno. „Nisam očekivao tako mnogo ljudi.”

„Šta si rekao?”, upitao ga je Pit isto tako glasno.

„Ma ništa”, viknuo je Kevin, shvativši da nema poente nadjačavati se sa bendom. Neposredno iza njih pleh-muzika je svirala melodiju pesme „Hawaii Five-0”, i to toliko dugo i uporno da je pomislio kako to jedino i znaju. Zbog tempa kojim se kretala povorka, kamion s nervoznim muzičarima poleteo je napred, brzo je pretekao i naglo se vratio u kolonu, bez sumnje izazvavši pometnju u toj dostojanstvenoj procesiji. Kevin se okrenuo pokušavajući da vidi vozilo koje se kretalo iza muzičara, ali sve što je uspeo da vidi bile su uniforme boje kestena, ozbiljna mlada lica naduvenih obraza i mesingani instrumenti kako blistaju na suncu.

Kevin je bio svestan da se iza njih kreće *prava* parada, onakva kakva nikad ranije nije viđena: stotine običnih ljudi u malim grupama, neki s transparentom u ruci, neki u majici na kojoj se nalazila slika prijatelja ili člana porodice koji su nestali. Video je te ljude na

parkingu nedugo nakon što su se rasporedili u vodove i taj prizor – neshvatljivo velika količina tuge – tako duboko ga je potresao da je jedva mogao da pročita ono što je pisalo na transparentima: Siročad 14. oktobra, Udruženje ojađenih supruga, Majke i očevi nestale dece, Mreža blizanaca koji su ostali sami, Prijatelji i susedi nestalih žitelja Mejpltona, Preživeli iz Avenije mirti, Đaci Širli de Santos, Pupoljci, Nedostajete nam i tako dalje. Nekoliko religioznih organizacija takođe je učestvovalo na paradi – Bogorodica ožalošćenih duša, hram Bet-el, Prezviterijanci Svetog Jakova – ali su one postavljene na začelju kolone, ispred ambulantskih kola.

Centar Mejpltona bio je prepun dobronamernih ljudi, ulice su bile prekrivene cvećem, koje su izgazili prvo točkovi, a onda i donovi učesnika kolone. Veliki deo posmatrača činili su srednjoškolci, ali Kevinova ćerka Džil i njena najbolja drugarica Ejmi nisu bile među njima. Kad je izašao iz kuće, devojke su čvrsto spavale – kao i uvek kad se kući vrate kasno – i nije imao srca da ih budi, a ni hrabrosti jer je Ejmi spavala samo u gaćicama i providnoj majici, pa nije znao gde će sa očima. Tokom poslednjih pola sata dvaput je pozvao na kućni telefon u nadi da će ih zvuk probuditi, ali nisu podigle slušalicu.

Džil i on su se poslednjih nedelja svađali oko parade. Sve važne stvari u životu rešavali su svađom. Pokušavao je da je ubedi kako treba da učestvuje na paradi, u znak poštovanja prema nestaloj drugarici Džen, ali ona nije popuštala.

„Znaš šta, tata? Džen je baš briga da li učestvujem na paradi ili ne.”

„Kako znaš?”

„Nje više nema. I ništa joj nije važno.”

„Možda je tako”, rekao je. „Ali šta ako je ona još uvek ovde, samo mi ne možemo da je vidimo?”

SADRŽAJ

ZAHVALNICA	7
PROLOG	9

PRVI DEO Trogodišnjica

DAN HEROJA	19
DA SU SVI KAO DŽIL!	36
VAŽNA LIČNOST	53

DRUGI DEO Mejplton je drugo ime za zabavu

<i>CARPE DIEM</i>	89
PRVA NAGRADA	105
ZAVET ĆUTANJA	120
DOBITI SOBU	137

TREĆI DEO
Srećni praznici

ODRPANCI	163
PAHULJICE I BOMBONE	178
NAJBOLJA STOLICA NA SVETU	189
BALCEROV METOD	200

ČETVRTI DEO
Budi moja ljubav

NATPROSEČNA DEVOJKA	229
ISPOSTAVA	243
BOSONOGA I TRUDNA	258
VEČE U GREJPFRUTU	270

PETI DEO
Čudo od deteta

SVAKOG MINUTA	295
MNOGO TOGA TREBA NAPUSTITI	308
DRAGO MI JE DA SI OVDE	322

Tom Perota
OSTAVLJENI

Za izdavača
Dijana Dereta

Izvršni urednik
Tijana Petković

Lektura
Aleksandra Šašović

Korektura
Snežana Palačković

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-210-1

Tiraž
1000 primeraka

Beograd 2018.

Izdavač / Štampa / Plasman
DERETA doo
Vladimira Rolovića 94a, 11030 Beograd
tel./faks: 011/ 23 99 077; 23 99 078

www.dereta.rs

Knjižara DERETA
Knez Mihailova 46, tel.: 011/ 26 27 934, 30 33 503

CIP – Каталогизacija у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.111(73)-31

ПЕРОТА, Том, 1961–

Ostavljeni / Tom Perota ; prevod sa engleskog Slobodan Damnjanović. – 1. Deretino izd. – Beograd : Dereta, 2018 (Beograd : Dereta). – 352 str. ; 21 cm

Prevod dela: The Leftovers / Tom Perrotta. – Tiraž 1.000.

ISBN 978-86-6457-210-1

COBISS.SR-ID 268111372